

Javaslat

„Az egykori, győri Ágyúgyárhoz tartozó megfigyelőállások”

**települési/tájegységi/ágazati¹
értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:
Gönyű Község Önkormányzata

¹ Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Gönyű Község Önkormányzata,

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: |

Levelezési cím:

Telefonszám:

E-mail cím: |

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: *Az egykori, győri Ágyúgyárhoz tartozó megfigyelőállások*

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:²:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ <u>épített környezet</u>
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

a szakterületi besorolás indokolása: Az Ágyúgyár tevékenységéhez kapcsolódó épületek, megfigyelőállások történetéről van szó.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- igen
amely nemzetiség:³

- nem**

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: A dekungok Gyórszentivántól Gönyűig egy vonalban, egymástól kb. 1 km távolságra találhatóak.

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ <u>települési</u>	☐ tájegységi	☐ ágazati

amely értéktár neve: Győri Értéktár

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

² Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

³ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

A győri ipar fejlődésében a hadiipar is nagy szerepet játszott. Az Ágyúgyár és a hozzá tartozó, korszerű lőtér létesítéséről 1913-ban döntöttek. Az elkészült ágyúk belövéséhez használt lőtérhez keskeny nyomtávú vasút került kialakításra. Ezen a vasúton szállították ki a megfigyelést végző személyeket a megfigyelőállásokba (dekungok), ahonnan a városból kilőtt lövedékek pontos röppályáját, becsapódási helyét figyelték. (A vasút azóta megszűnt, a síneket felszedték, mindössze a helyén futó, ma is Kisvasútnak nevezett erdei út és az egykor kiindulópontul szolgáló, hasonló nevű győrszentiváni utca őrzi az emlékét.)

Az ágyúgyár löterének kialakításáról a Győri Hírlap is beszámolt 1914-ben:

„A gyártott ágyúk kipróbálásához szükséges lőtér is már beállítja az ágyúgyár. Hecse-pusztán 10 kilométer hosszú terepet jelölnek ki e célra. A lőtérnél felmerülő építési munkálatokat és kitűzéseket Lorenz mérnök az ágyúgyár részéről és Deák Zsigmond mérnök vállalkozói részről végzik.”

A lőtér hossza tehát 10 km volt eredetileg, később tervbe vették a lőtér Komáromig való bővítését is. A gyár löterének hosszúsága alkalmassá tette a nagy hatótávolságú lövegek, illetve azok lövedékeinek próbáját is. A győrszentiváni lőtérre került sor a 30,5 cm-es G-srapnell (srapnelgránát) próbájára is: 1915 októberében kezdődtek az előzetes lökísérletek, a lőtáblázati adatok összeállítása 1916 februárjában ment végbe.

A győri löveggyár működésének megszűnése után a lőtér nem veszítette el funkcióját, a második világháborúig tovább funkcionált lőtérként, majd a XX. század második felében honvédségi kiképzőtérre lett.

A lőtér területén napjainkban a győri AUDI gyár, a Magyar Honvédség és a Kisalföldi Erdőgazdasági Zrt. egyszerre osztozik. A Magyar Honvédség gyakorló területén az ágyúgyári lőtér több objektuma elpusztult a XX. század második felében, ugyanakkor néhány közülük ma is látható.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

A Győrszentivántól Gönyűig húzódó terület rejti az épületeket, melyek az ágyúgyár történetének mementói. Sorsuk alakulhat úgy, hogy feledésbe merülnek és az idő földdel egyenlővé teszi őket. Azonban egy kis odafigyeléssel erdei, kihelyezett kiállítótérként új életet kaphatnának, őrizve az ágyúgyár és a világháborúk történetét. Ehhez nyújtana segítséget az értéktárba történő felvétel is.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Polgár Balázs – Hadtörténeti Intézet és Múzeum: A győri ágyúgyár lötere

A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság tanulmánykötetei: A kisalföldi meszes homokpuszta katonai használatú területeinek élővilága

Kisalföld napilap, 2006. 08. 24.

Polgár Balázs, Hatala András, a felmérés munkálataiban részt vett: Kulcsár Viktor és Fekete

László (HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum): A MAGYAR ÁGYÚGYÁR LÖTERE (GYŐR–GÖNYŰ)

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:-

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m)* pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról